

TIO/TTI

Muistio
22.11.2023

VN/26482/2022
Julkisuus

EU:n digi- ja datasäädösten toimeenpanon koordinaatioryhmän kokousmuistio

Aika: keskiviikko 8.11.2023 klo 9.00-11.00

Paikka: Eteläesplanadi 4, Sali 1 ja Teams-yhteys

Osallistujat:

Puheenjohtaja:

Maria Rautavirta, yksikön johtaja, liikenne- ja viestintäministeriö

Jäsenet:

Kimmo Janhunen, johtava asiantuntija, oikeusministeriö

Minna Bloigu, johtava asiantuntija, sisäministeriö

Ismo Parviainen, johtava asiantuntija, sisäministeriö

Antti Helin, neuvotteleva virkamies, valtiovarainministeriö

Mika Tuikkanen, johtava tietohallintoasiantuntija, maa- ja metsätalousministeriö

Jaakko Rastas, erityisasiantuntija, ympäristöministeriö

Anna Wennäkoski, erityisasiantuntija, liikenne- ja viestintäministeriö

Kreetta Simola, viestintäneuvos, liikenne- ja viestintäministeriö

Antti Saastamoinen, johtava ekonomisti, Kilpailu- ja kuluttajavirasto

Jenni Koskinen, verkostojohtaja, Liikenne- ja viestintävirasto Traficom

Leena Storgårds, kehittämispäällikkö, Tilastokeskus

Pasi Piela, kehittämispäällikkö, Tilastokeskus

Riina Laitiainen, ylitarkastaja, Tietosuojavaltuutetun toimisto

Iida Alén, Erityisasiantuntija, Digi- ja väestötietovirasto

Olli Ahonen, apulaisjohtaja, Valtiokonttori

Juho Partanen, lakimies, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto
Valvira

Tomi Paavola, ylitarkastaja, liikenne- ja viestintäministeriö

Veikko Vauhkonen, hallitussihteeri, liikenne- ja viestintäministeriö

Sihteeri:

Lotta Engdahl, erityisasiantuntija, liikenne- ja viestintäministeriö

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen.

2. Edellisen kokouksen muistion hyväksyminen

Hyväksyttiin edellisen kokouksen muistio. Jäsenmuutosasioina on ilmoitettu, että Tietosuojavaltuutetun toimistosta Niina Heikmanin tilalle ryhmään on nimetty ylitarkastaja Riina Laitainen ja Digi- ja väestötietoviraston kehitysjohtajan Hannu Mäkelän tilalle on nimetty erityisasiantuntija Iida Alén.

3. Tilannekatsaus säädösaloitteiden osalta

Datasäädöksen tilannekatsaus

Anna Wennäkoski kertoi datasäädöksen tämänhetkisestä tilanteesta. Neuvottelut on saatu päätökseen 27.6.2023 ja Euroopan parlamentti äänestää asiasta 9.11.2023. Neuvoston lopullinen vahvistus on tarkoitus saada myöhemmin marraskuussa.

LVM:n vedolla on kansallisesti aloitettu datasäädöksen toimeenpanotyö ja sitä varten on asetettu poikkihallinnollinen datasäädöksen toimeenpanoa tukeva työryhmä. Työryhmän tarkoituksena on arvioida erityisesti viranomaistehtäviä – seuraamuksia ja valvontaa. Työryhmän toimikausi kestää vuoden 2024 loppuun saakka.

Kokouksessa esitetyt diat löytyvät [Tiimeri-tilasta](#).

Kyberturvallisuusdirektiivin täytäntöönpano (NIS2-direktiivi)

Veikko Vauhkonen kertoi kyberturvallisuusdirektiivin, NIS2-direktiivin tämän hetken tilanteesta, aikataulusta ja kansallisesta täytäntöönpanosta. Direktiivin taustalla on NIS1-direktiivi, joka korvataan NIS2-direktiivillä. Velvoitteet tarkentuvat ja soveltamisala laajenee tietyille yhteiskunnan sektoreille. Direktiivin mukaisia velvoitteita on sovellettava viimeistään 18.10.2024 alkaen. Soveltamisala on laajentunut etenkin julkishallintoon.

Esityksen valmistelu on aloitettu vuoden 2023 alussa. Hankkeessa on järjestetty sidosryhmäkuulemisia, hankittu ulkoinen selvitys vaikutustenarvion avuksi ja toteutettu lausuntokierros. Tavoitteena on saada hallituksen esitys eduskunnalle maaliskuussa 2024 ja voimaan 18.10.2024. Kokouksessa käytiin läpi hallituksen esityksen sisältö, riskienhallinnassa huomioitavat osa-alueet, poikkeamaraportointi, viranomaistehtävät ja valvottavat viranomaistehtävät.

Keskustelussa nostettiin esiin viranomaisten yhteistyövelvoite ja se, että viranomaisrakenteen tarkoituksenmukaisuus on tärkeää. Esimerkkinä nostettiin esiin YM:n sektorilla jäte- ja vesihuoltosektorin yhteistoiminta.

Kokouksessa esitetyt diat löytyvät [Tiimeri-tilasta](#).

4. Digitalisaatio lainsäätäjän apuna

a) EU:n tuleva työohjelma ja raportointisäädösten kumoamiset

Maria Rautavirta kertoi EU:ssa olevan valmisteilla 26 sektorikohtaista aloitetta, joilla on tarkoitus kumota tai helpottaa olemassa olevia raportointivaatimuksia. VNEUS on linjannut, että jokaisen ministeriön tulisi pohtia ylittyykö sektorikohtaisessa aloitteessa kynnys, jolloin eduskuntaa tulisi informoida E-kirjeellä. Pakettiratkaisu, jossa aloitteet olisi informoitu yhdellä E-kirjeellä ei tässä yhteydessä ole mahdollinen. Jos asia on jo edennyt jossakin ministeriössä, E-kirjeen voisi laittaa kaikille jakoon yhteiseen Tiimeri-tilaan, jolloin voimme tarvittaessa tehdä sammalla mallilla myös muiden aloitteiden E-kirjeet.

b) Lainvalmistelu ja sähköiset työkalut eri ministeriöissä

Lotta Engdahl esitteli keskustelun pohjaksi LVM:n lainvalmisteluun liittyvät ryhmät, sähköiset prosessi- ja vaikutustenarviopohjat ja mitä kehitysprojekteja on meneillään. LVM on kehittänyt OM:n ja Editan kanssa tekoälypohjaisen johtolausekoneen. Lisäksi LVM on mukana yhdessä OM:n kanssa Sitran rahoittamassa lainvalmistelijan digitaalisen työkalun kehittämisprojektissa.

Usealla muullakin ministeriöllä oli oma säädösvalmisteluryhmä ja joillakin oman hallinnonalan esittelijän opas. Keskustelussa tuli ilmi, että ChatGPT ja Bing –tekoälykokeilut on aloitettu joissakin ministeriöissä, osalla on jopa useamman henkilön ryhmä, joka keskustelee kokemuksista käytön aikana. Tekoälyä on myös kokeiltu lausuntoyhteenvetojen tekemiseen. Lisäksi tekoälyä on pohdittu koulutettavan laki-agentiksi.

Sitra on koonnut yhteen tekoälyverkoston, jossa on edustajia joka ministeriöstä.

Anna Wennäkoski kertoi kuulumisia SEMIC-konferenssista, jossa pohdittiin myös EU-laajuisesti tekoälyn hyödyntämistä lainsäädäntötyössä. LEOS- ja SeTA –järjestelmät ovat jo eri asteisesti kokeiltavana käytössä joissakin jäsenvaltioissa. Haasteena on mm. semanttinen yhteentoimivuus.

Sovittiin, että jaetaan tietoa yhteisistä käytänteistä Tiimeri-tilan kautta.

c) Generatiivisen tekoälyn kokeilut lainsäätäjän työssä

Tomi Paavola kertoi kahdesta lainvalmistelussa hyödynnettävästä luovan tekoälyn kokeilusta, joista toisessa keskitytään lausunтовaiheeseen ja lausuntoyhteenvetojen laadintaan ja toisessa hallituksen esityksen esi- ja perusvalmisteluvaiheeseen. LVM on mukana jälkimmäisessä. Suomalaiseen kielimalliin (ns. FinnishGPT) perustuva kokeilu on demo lainvalmistelijalle, jota tullaan ensivaiheessa hyödyntämään datasäädöksen täytäntöönpanotyössä. Lopullinen demo on tarkoitus olla käytettävissä kesäkuun 2024 mennessä.

Keskustelussa nostettiin esiin, että tällaiset kokeilut ovat tärkeitä ja on tärkeätä edistää kansallista kielimallia, jotta suuret kansainväliset toimijat eivät olisi ainoita vaihtoehtoja tekoälyn hyödyntämiseen. On tarpeen myös tehdä yhteistyötä ja kehittää näitä malleja eteenpäin. Näistä kokeiluista

tullaan myös informoimaan komissiota, jolle tärkeätä on mm. eurooppalainen suvereniteettiaspekti.

5. Muut asiat

Muissa asioissa Maria Rautavirta kertoi, että LVM:ssä on tekeillä kolme non-paperia komissioon vaikuttamiseksi, joista kaksi on digitaalheisia. Niiden aiheet ovat digitaalinen diplomatia ja digitaaliset sisämarkkinat. Nämä ovat nyt kommenttikierroksella ja laitamme ne työryhmälle, kunhan ne on viimeistelty.

Keskustelussa nostettiin esiin, että myös VM:llä on pohdinnassa digi- ja data-asioiden vaikuttaminen komission suuntaan. Tietosuoja-asetuksen uudistaminen ja tiedonsiirto kolmansiin maihin voisi olla tärkeitä aiheita. Myös pilvipalvelut nousi keskustelussa esiin tärkeänä teemana.

Seuraava kokous on torstaina 1.2.2024 klo 9.00-11.00 osoitteessa Eteläesplanadi 4. Myös etäosallistuminen on mahdollista.

6. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 10:50.